

BUDGETDEPARTEMENTET

Den 22. marts 1979

Teknisk notat om de økonomiske konsekvenser af lønændringer.

I. Indledning.

1.1. Det er forbundet med betydelige vanskeligheder at beregne de mellemfristede dvs. 3-5-årige samfundsøkonomiske virkninger af en ændring i det danske lønniveau i forhold til udlandets. På en række punkter må der opstilles beregningsmæssige forudsætninger, som det er vanskeligt at få empirisk belest.

Det følgende er en teknisk beskrivelse af en række beregninger, der er baseret på så bredt et erfaringsgrundlag som muligt. Imidlertid må der gøres opmærksom på, at videre arbejde og nye forskningsresultater kan føre til ændrede beregningsforudsætninger, og dermed til ændrede resultater. Eftersom disse væsentlige forbehold har gyldighed for andre faktorer i mellemfristede økonomiske fremskrivninger, skal det samtidig understreges, at sådanne fremskrivninger nødvendigvis er behæftet med betydelig usikkerhed.

1.2. I afsnit II er der redegjort for de anvendte beregningsforudsætninger i de her foretagne beregninger, og i afsnit III er beregningsresultaterne præsenteret.

II. Forudsætninger om lønændringers virkning på priser og konkurrenceevne.

2.1. Virkningen af en lønændring vil i afgørende grad være bestemt af, om produktionen afsættes på et marked, hvor der eksisterer fuldkommen eller ufuldkommen konkurrence.

I en situation med *fuldkommen konkurrence*, internationalt, vil prisen på markedet (målt i udenlandsk valuta) være givet, mens producenten – ved at sammenholde denne med omkostningerne – beslutter, hvor meget der skal afsættes. Ved en reduktion af det danske omkostningsniveau i forhold til udlandets vil det kunne betale sig for de indenlandske producenter at øge afsætningen, da ordrer – der før konkurrenceforbedringen måtte afvises som urentable – nu vil vise sig at være profitable. Antages der fuldkommen konkurrence, vil det med andre ord være

muligt at øge de afsatte mængder uden nogen prisnedsættelse og dermed uden nogen bytteforholdsforringelse, hvilket er ensbetydende med nogle meget gunstige betalingsbalanceeffekter af en lønafdæmpning.

Betragtes sammensætningen af den danske udenrigshandel, er der imidlertid meget, som tyder på, at det ikke vil være realistisk at opretholde en antagelse om fuldkommen konkurrence, idet hverken eksporten eller den importkonkurrerende produktion er præget af produkter, hvor en sådan markedsstruktur kan forventes. Tværtimod er denne del af produktionen præget af den priskonkurrence, der karakteriserer markeder med *ufuldkommen konkurrence*. Det må derfor forekomme mere realistisk at antage, at en forøgelse af afsætningen kun vil kunne finde sted ved en nedsættelse af prisen i udenlandsk valuta i forhold til de udenlandske produkter, med hvilke de danske varer skal konkurrere. Naturligvis kan der forekomme situationer, hvor en forbedret indtjening i erhvervene fører til større afsætning til uændrede priser, men i sådanne situationer kræves øgede udgifter til salg fremmende arbejde i udlandet, hvilket vil være ensbetydende med øgede valutaudgifter.

Endvidere foreligger den mulighed, at en neddæmpet omkostningsudvikling medfører, at *nye produkter*, som hidtil har været anset for urentable, vil blive sat i produktion, eller at virksomhederne anvender den forøgede indtjening til intensiveret produktudvikling.

Effekter af denne karakter er vanskeligt kvantificerbare og vil formentlig kun være afgørende ved en markant og længevarende omkostningsafdæmpning.

På denne baggrund er det i beregningerne forudsat, at en afdæmpet lønudvikling alene giver anledning til større produktion og beskæftigelse via en afdæmpet prisudvikling.

En forbedret konkurrenceevne kommer derfor til udtryk gennem en bytteforholdsforringelse og vil derfor kun give anledning til